

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 273/2019-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária s. r. o., Damborského 13, Nitra, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľ'a JUDr. Petra Havlíka, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 7 C 454/2015 z 19. decembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 454/2015 z 19. decembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľ uviedol, že vystupuje v procesnom postavení žalobcu v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] obec Nitra, okres Nitra, zapísaným na [REDAKOVANÉ], a to parcely reg. [REDAKOVANÉ] orná pôda s výmerou [REDAKOVANÉ] trvalé trávnaté porasty s výmerou [REDAKOVANÉ] orná pôda s výmerou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“ alebo „predmet sporu“) – pozemkov spadajúcich pod strategický park [REDAKOVANÉ], proti žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“). Dôvodom podania žaloby bola skutočnosť, že sťažovateľ previedol sporné nehnuteľnosti na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy uzatvorenej v rozpore s dobrými mravmi a so zákonom. Sťažovateľ podpísal vopred pripravenú kúpnu zmluvu v časovej tiesni a pod nátlakom. Žalovaná v čase podpisu kúpnej zmluvy mala vedomosť o uznesení vlády Slovenskej republiky, ktorá 8. júla 2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii, ktorá mala byť umiestnená aj na sporných nehnuteľnostiach, pričom týmto dňom k nim vzniklo štátu zákonné predkupné právo. Ich hodnota bola niekoľkonásobne vyššia ako suma 4 930 eur, t. j. 1 euro za m², za ktorú kupujúca sporné nehnuteľnosti od sťažovateľa kúpila.

3. Následne sa sťažovateľ na základe protestu prokurátora stal opätovne vlastníkom sporných nehnuteľností a odpadol mu naliehavý právny záujem na podanej žalobe. Z tohto dôvodu zobral sťažovateľ dôvodne podanú žalobu späť. Vzhľadom na genézu skutkového stavu mal okresný súd podľa názoru sťažovateľa priznať právo na náhradu trov konania jemu, pretože z protiprávnych námietok žalovanej a jej konania v rozpore s dobrými mravmi nemohlo spravodlivo vzniknúť právo žalovanej na náhradu trov konania. V rozpore s princípom „*ex iniuria ius non oritur*“ však Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 25 Co 96/2017 z 20. októbra 2017 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) priznal žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, ktorá bola ústavným súdom odmietnutá ako zjavne neopodstatnená z dôvodu, že rozhodnutia o trovách

konania preskúmava ústavný súd len výnimočne v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel a súčasne išlo o zjavne bagateľnú sumu, keď ústavný súd poskytuje ochranu sťažovateľom len výnimočne (I. ÚS 75/2018, pozn.).

5. Napadnutým uznesením okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom na základe uznesenia krajského súdu vyčíslil trovy konania na sumu 2 688,15 eur, hoci z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, na základe akých zákonných ustanovení dospel k uvedenej výške trov konania, z akej základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal ani ako vyhodnotil účelnosť vynaložených trov s poukazom na skutkové okolnosti predmetu sporu. Okresný súd iba prepísal text písomného vyčíslenia trov konania žalovanej bez toho, aby skúmal, či vyčíslené trovy žalovaným sú vyčíslené zákonne a správne. Napadnuté uznesenie je preto podľa sťažovateľa nepreskúmateľné.

6. Sťažovateľ namietal, že predmetom súdneho konania bola neplatnosť kúpnej zmluvy (a z toho plynúci petit o určení vlastníckeho práva), podľa ktorej bola hodnota sporu kúpna cena nehnuteľnosti vo výške 4 930 eur. Okresný súd mal pri vyčíslení trov konania vychádzať z tejto kúpnej ceny ako základnej sadzby tarifnej hodnoty v zmysle zákona, a nie z hodnoty, ktorá bola sedemnásťnásobne vyššia ako skutočná hodnota sporu.

7. Sťažovateľ zastáva názor, že trovy konania priznané napadnutým uznesením sú v zmysle zákona a judikatúry neúčelné, s čím sa mal vyšší súdny úradník pri ich vyčíslení vysporiadať a na neúčelne vynaložené trovy konania neprihliadať. Žalovaná uzavrela množstvo kúpnych zmlúv s osobami, ktoré sa ocitli v rovnakom právnom postavení ako sťažovateľ a boli nútení žalovať špekulatívnych kupujúcich (žalovaných) o určenie vlastníckeho práva, pričom sa títo prostredníctvom toho istého právneho zástupcu bránia v mnohých konaniach vedených pred okresným súdom, s totožným skutkovým a právnym základom ako predmetné konanie. Táto skutočnosť je okresnému súdu známa z jeho rozhodovacej praxe a mal sa s ňou vysporiadať. V zmysle judikatúry trovy žalovanej nemožno považovať za trovy nevyhnutne (účelne) vynaložené, pretože vznikli zastupovaním advokátom v tzv. hromadných (skutkovo a právne takmer totožných) veciach.

8. Sťažovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že okresný súd v skutkovo a právne totožnej veci (uznesenie sp. zn. 12 C 496/2015 z 25. septembra 2018) zrušil uznesenie, ktorým okresný súd vyčíslil trovy konania rovnako ako v napadnutom uznesení a vrátil vec vyššiemu súdnemu úradníkovi na ďalšie prejednanie a rozhodnutie, pričom vyslovil záväzný právny názor, podľa ktorého musí vyšší súdny úradník vychádzať z hodnoty pozemku uvedenej v kúpnej zmluve, nie z návrhu kúpnej zmluvy spoločnosti

9. Sťažovateľ uviedol, že pre odôvodnenie súdneho rozhodnutia vydaného vyšším súdnym úradníkom o výške trov konania platia rovnaké kritériá ako pre rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania. Z odôvodnenia musí byť zrejmé a preskúmateľné, ako bola vyhodnotená účelnosť vynaložených trov. Napadnutým uznesením sa okresný súd odchýlil od svojej rozhodovacej činnosti v skutkovo a právne analogických veciach bez náležitého a presvedčivého odôvodnenia skutočností, ktoré viedli k podstatnej zmene jeho právneho záveru, čo spôsobilo nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia a odňatie možnosti sťažovateľa adekvátne a účinne sa brániť.

10. Podľa sťažovateľa je z už uvedených skutočností zrejmé, že v skutkovo totožných veciach neexistuje jednotná a ustálená rozhodovacia prax všeobecných súdov o tom, z akej hodnoty sporu sa má určiť výška náhrady trov konania. Je preto nespochybniteľné, že v danej veci je potrebné zjednotiť a ustáliť súdnu prax rozhodnutím ústavného súdu. V uvedenom prípade nejde o bagateľnú vec, ale o vec zásadného právneho významu pre zjednotenie nejednotného rozhodovania porušovateľa v rovnakých veciach s cieľom zachovania princípu právnej istoty.

11. Sťažovateľ poukázal na rozhodnutia ústavného súdu v skutkovo a právne totožných veciach (náhrada trov konania v sporoch iniciovaných pôvodnými vlastníkami pozemkov pod strategický park v Nitre, vedených na okresnom súde a krajskom súde ako súde odvolacom), ktoré prijal na ďalšie konanie a zrušil napadnuté rozhodnutia vo viacerých veciach sťažovateľov, napr. nálezom sp. zn. II. ÚS 569/2017, II. ÚS 338/2018 a pod., pričom tiež išlo o uznesenie o trovách konania.

12. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol takto:

„a) Okresný súd Nitra uznesením sp. zn. 7C/454/2015 zo dňa 19.12.2017 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

b) Uznesenie Okresného súdu Nitra sp. zn. 7C/454/2015 zo dňa 19.12.2017 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

c) Krajský súd Nitra je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 415,51 € vrátane DPH na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

13. Sťažovateľ zároveň navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní návrhu odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

II.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom, na základe ktorého bol sťažovateľ zaviazaný na úhradu trov konania vo výške 2 688,15 eur a ku ktorému malo dôjsť tým, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, pretože je v rozpore so zákonom a ustálenou judikatúrou.

20. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

21. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

22. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, IV. ÚS 362/2010, IV. ÚS 372/2010).

23. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému uzneseniu mohol sťažovateľ podať sťažnosť, ktorou mal možnosť namietať tie isté skutočnosti, ako v sťažnosti podanej ústavnému súdu, čo v konečnom dôsledku aj urobil a o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť sudca okresného súdu (urobil tak uznesením sp. zn. 7 C 454/2015 zo 6. februára 2019) a v prípade zistenia zásahu do práv sťažovateľa týmto právam poskytnúť primeranú ochranu. Právomoc sudcu okresného súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

24. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhodnutie okresného súdu vydané sudcom nenamietal, preto sa ústavný súd, súc viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde), nemohol týmto uznesením z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov zaoberať. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej

sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde].

25. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2019